B. N. C.
FIRENZE
1158
16

1158.16

Google

1158.16

ORATIO
DE DIGNITATE SACERDOTALI

Ioannis Bongianni Canonici in Sacra Aede Laurentiana.

Habita priuatim in Cœnobio Fratrum Seruorum in Comitijs Prouincialibus.

BIBLIOTECA NAZIONALE 1872

Florentiæ, Ex Typographia Franciſci Honofri.

Superiorum Permiſſu. MDCXXXIII.

Admod. Illuſtri, & Reuerendiſs. Domino,

D. ANDREAE TOVAGLIAE

D. STEPHANI EQVITI,

PRAEFECTO MERITISSIMO,

Et Reuer. Dominis Laurentianæ Eccleſiæ Canonicis
Ioannes Bongiannus Χαίρειν.

CVM Dei Optimi Max. conſilium factum ſit, a quo velut a perenni gratiarum fonte cuncta emanant bona, & maxima, præſtantiſſima, & innumera, effluunt munera, vt ab Illuſtriſſima, & nunquam ſatis celebrata præconijs Aldobrandina familia in Almum veſtrum Collegium, meritis licet imparibus, ſim cooptatus; Vos Sacerdotes Opt. (qui veſter eſt in me amor) tanta me benignitate, & humanitate complexi eſtis, & mihi noua hac dignitate inſignito tan-

topere

1158.16

topere gratulati, vt ingrati animi crimine iure optimo damnari poſſe viderer, ſi tantæ veſtræ in me beneuolentiæ, ſingulariq; Charitati mutuis, vt par eſt, non reſponderem officijs. Quamobrem non incongruens videbitur, cum amor amore compenſari debeat, ſi cum alia ratione id omnino præſtare minime poſſim, vobis in hoc Sacro Laurentiano lyceo grati animi mei ſignum aliquod oſtendam, & ni parem ſaltem mediocrem optimæ veſtræ in me voluntati gratiam quam primum referam. Cum itaque orationes non nullas, & patrio, & latino ſermone diuerſis fere temporibus olim elucubraſſem, quando, & in literario ludo Clericorum huius Auguſtiſſimæ Aedis, & in Seruitarum Cœnobio iuuentutem humaniores literas publicè, & priuatim docui, idq; eos qui ſcientiolæ meæ non vulgares ſunt teſtes, & mihi neceſſitudine, & familiaritate coniuncti, nequaquam lateret, auctoritate ſua maxima, qua apud me plurimum valent, adeò effecerunt, & tergiuerſantem, & penitus reluctantem impulerant, vt inter cæteras præſertim hanc de Sacerdotali dignitate ſaltem in publicam lucem proferrem. Ego verò cum cuperem haberi gratus, & ſi obtrectatorum, & improborum voculas non parum reformidabam, & optimè nouerā nihil niſi ſummo ſtudio, induſtria, & arte vndique elaboratum prodire debere, mihiq; ingenij mei hebetudinis planè conſcius eram, tamen recordatus quò magis homines ratione vterentur eò magis homines eſſe, & quo magis homines eſſent, eò maiori humanitate, & benignitate vti, hac vna demum cogitatione paululum recreatus, eorum licet inuitus annui votis, & hanc tantummodo ſelegi, quam typis mandarem. Ad vos igitur, quos verè hæc dignitas decet, hæc ſpectat oratio, veſtroq; nomine inſcripta in publicum proponi, & diuulgari debet. Quod conſilium

*vt ceperim, cauſæ ſanè multæ, præclara in primis bonitas ve-
ſtra, ſingularis virtus, ingens religio; modeſtiſſimi mores, gra-
tus, & memor animus ſumma in noſtræ Laurentianæ Eccle-
ſiæ adminiſtratione prudentia, maxima veſtra in me bene-
uolentia, & qua fulgetis Sacerdotalis dignitas; Orationis hu-
iuſce proprium argumentum. His rebus adductus cæteris me-
ritò præpoſui, quibus hoc anno alterum mearum vigiliarum
fructum hac ingenioli mei imbecillitate quamuis immaturũ
impertirem. Exiſtimabam enim hoc vehemens in vos ſtu-
dium, & certiſſimum propenſæ voluntatis ſpecimen, & præ-
clarum in hac re iudicij mei teſtimonium vobis nõ ingratum,
& iniucundum fore. Accipite modò hilari vultu munuſcu-
lus hoc, etſi exile, incredibilis mei in vos amoris indicium; ab
optimo, & vobis deditiſſimo animo profectum, & eum, cui
nihil antiquius fuit, quam vt ſe memorem, & gratum præ-
beret, veſtra maxima, vt iampridem facere inſtituiſtis, bene-
uolentia, humanitate, & gratia fouere, & proſequi minus
vos pigeat. Valete Flor. ex Aedibus noſtris Laurentianis.*

ORA-

ORATIO.

QVALIS, quantaq; ſit Sacerdotalis Dignitas, atq; Præeminentia plenè a quopiam, vel etiam diſertiſſimo propter ſummam rei ſublimitatem, & amplitudinem, aperiri non poſſe facilè adducor vt credam: maximam tamē eſſe, ac perquam illuſtrem, multi tum Sacri, tum Prophani, & quod non mediocre, nec vulgare euidentiæ confert argumentum, vel etiam Ethnici, iidemq; grauiſſimi Auctores varias diuerſaſq; rationes, probationeſq; aptiſſimas ex rei ipſius vberrimis fontibus promanantes circumferendo, non minus verè quam doctè, eleganterq; expreſſerunt. Verum ipſe, ne hac in celebritate, quod prorſus dedecere videtur, omnino ſileam; tempori tamen, & breuitati conſulens, vel illud vnum, quod ex ſola ipſius Clericorum verbi Ethimologia deducitur, argumentum obiter attigiſſe contentus fuero; hinc enim niſi plenè, clarèq; (hoc namque ab vllo quātumuis facundo, quantumuis ornatè dicendi arte omnem, iuraq; omnia probè callente, ſi ſpiritu non ſit afflatus diuino, ex quouis capite præſtari non poſſe iam iam ſum profeſſus) at longè ſaltem, ac tanquam per nebulas, quod aiunt, indicabitur altiſſimum illud dignitatis faſtigium, de quo dicere pro oblata occaſione, & demandato munere ſum aggreſſus.

Clerici namque nomen, vt rem ipſam iam cominus attingam, quo omnes, qui in Eccleſia Chriſti deſeruiūt, ab infimis vſque ad ſupremos deſignari Beatus teſtatur Iſidorus, deriuatur, vt Sanctus Hieronymus fidiſſimus

vertit

vertit interpres,a verbo Græco κλῆρος, quod in latino hoc noſtro ſermone nihil aliud ſignificat, quam ſortem: & propterea dicuntur Clerici, vel quia de ſorte ſunt Domini,vel quia ipſe Dominus ſors, ideſt pars Clericorum eſt. Id quod valdè conſonat illi, quod de ipſis in ſacris literis legitur. Vos elegit Dominus, vt ſteris coram eo, cremetiſque ei incenſum. Et fideliſſimo fuit Domini ipſius confirmatum teſtimonio, dum de ipſis loquendo dixit. Scio quos elegerim. & rurſus, non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos.

At quid eſt, inquit quiſpiã, in ſorte Domini eſſe, aut eligi ad ſtandũm coram eo, cremandumq; ei incenſum? Quid? Magnum profectò expoſcitur, atque adeò magnum, vt explicari nullo modo queat. Qua enim ratione, quo potiſſimum exemplo, aut quibus tandem verbis deſignabitur? Ipſe profectò non video quomodo ſors talis, atque tanta, quę nulli alteri exiſtit ſecunda, quomodo talis, ac tanta electio, cui nulla altera ſatis dignè comparari poſſe videtur, adũmbrari, ne dum exprimi valeant. Nam ſi felices, & beatos, quos verius præ his, & miſeros, & calamitoſos quis iure dixerit, exiſtimamus Aulicos illos, qui alicui ex Principibus hiſce terrenis, qui tamen quoſcumque, vel etiam ſupremos elegeris, & morti, & miſerijs alijs omnibus humanis ſicut cæteri homines, ſubiacent, ſeruitutem ſeruiunt, & eos præcipuè ſuſpicimus, qui perſonæ ſeruitio ſunt addicti, vtpotè magis intrinſecos, magiſque familiares, quid de Sacerdotibus dicemus, quam verè felices, quam verè beatos exiſtimabimus, quam opti-

mo iure maximè ſuſcipiemus, cum immortalis, atque cœleſtis illius Regum Regis, & Dominantium Domini, cuius ſolius, vt verè, ſanctèque aſſeruit Magnus ille Rex Iſrael, eſt magnificentia, & potentia, & gloria, & cuius ſunt cuncta, quæ in Cœlo ſunt, & in terra, cuius eſt regnum, & qui eſt ſuper omnes Principes, & dominatur omnium, ſunt deputati Miniſtri, electi famuli, & inter nobiliores, atque intimiores ſeruos numerati? At quod miſterij genus, quem famulatum, quam ſeruitutem illi exhibent? Grauem fortaſsè, aut vilem? Nequaquam: ſed nobiliſſimam profectò, & cæterarum omnium quam digniſſimam; atque adeò præterea ſuauem, & iucundam, vt ſi rectè perpendatur, & hinc interim immenſam huius Domini munificentiam, immenſam liberalitatem, & ipſorum tum felicitatem, tum celſitudinem magis magiſque admirari quiſque cogitur, verius dominari, quam ſeruire, verius regnare, quam ſubeſſe, cenſeri debeant.

Aſſiſtunt enim in primis illi adeò familiariter, adeò intimè, vt nulla prorſus in ipſis Seruorum conſpiciatur conditio, nulla qualitas; ſed potius domeſticorum ciuium Dei, & carorum Amicorum eiuſdem præclara refulgeat ſpecies, nitetque fortuna, veluti clarè etiam demonſtrant tum nomina, tum officia, ipſis per ipſum Dominum demandata, quod nedum hoc tam beneuolo, tamque magnifico Amicorum nomine dignari voluit non ſemel, atque cohoneſtare Sacerdotes ſuos, eos enim alloquens dixit.

Vos

Vos amici mei eſtis, iam non dicam vos ſeruos, quia ſeruus neſcit quid faciat Dominus eius; vos autem dixi Amicos, quia omnia quæcumque audiui à Patre meo nota feci vobis, ſed etiam; tum vt hæc ipſa eius ergà illos declararetur beneuolentia, atque coniunctio, tum vt ſublime ipſorum denotaretur Officij genus, in eam miniſterij ſortem euehere animum induxit ſuum, vt eos ſibi in oculos elegerit, & ad aures eſſe voluerit: Quò fit vt modo quodam ferè diuinę omnia cernant, omnia videant, omnia ſpeculentur, arcana omnia norint, omnia pernoſcant conſilia; ſeria quæque percipiant, Spiritus Sancti exaudiant, & intelligant voces, Myſteriorum omniũ fiant conſcij, atque participes, nihilque adeò magnũ ſit, adeò graue, adeò sũmi momenti, quod ipſis non reueletur, non detegatur, non communicetur. Inde maxima cum ratione, vtpotè in diuinis edocti eloquijs, diuinis imbuti arcanis, diuinis inſtructi myſterijs, diuinas enunciant leges, diuina edocent placita, diuina promulgant decreta, & diuinę voluntatis conſtituuntur iudices, ſacrarum omnium cauſarum cognitores, & in quouis ſpirituali negocio cum poteſtatis plenitudine arbitri. Præterea lux dicuntur mundi, & lucerna non ſub modio, ſed ſuper candelabrum poſita, eò quod prædictorum Myſteriorum cognitione illuſtrati, veluti fax accenſa, & in ſublimi collocata lumine, luceant omnibus, qui in Domo Domini ſunt. Appellantur ſal terrę, eò quod cœleſtem, atque diuinam ſapientiam edocti, a putredine, & ab infectarum harum terreſtrium doctrinarum marcore cũctos præſeruant; inſulſa Mundi dogmata condiunt, & veram, ſapidamque ſcientiam impartiunt, atque miniſtrant;

ſtant; veritatis Aſſertores, prauæ doctrinæ Hoſtes, falſitatis Redargutores, & germanæ cuiuſuis doctrinę Sales ſapidiſſimi. Hinc omnium exiſtunt actoritate, & conſilio Patres, doctrina, & moribus Magiſtri, fidelis Populi Duces, aberrantis Gregis Paſtores, dominicatum ouium Cuſtodes, exempla bonorum operum, documenta virtutum, Eccleſiæ Decus, in quibus amplius fulget Eccleſia, ac demum columnę firmiſſimæ, quibus in Chriſto fundatis innititur omnis multitudo credentium.

Adminiſtrant pręterea precioſiſſimá illius gazam, immenſiſſimos Theſauros, incōparabiles diuitias, inæſtimabiles opes: & quod maius eſt, ea libertate, ea ſecuritate, quę Domini ampliſſima eſt Maieſtas, & munificentiæ præclariſſimus fulgor, adminiſtrant, vt non adminiſtrantiū; quorū facultas coarctari, certiſque limitibus circumſcribi conſueuit, ſpecimen præbeant, ſed magis liberæ diſpenſationis, ſeu verius abſoluti, pleniquе dominij imperium exercere videantur: ampla namque auctoritate per ipſum Dominum, qui plenam illis ſuper Cœlum, & ſuper terram poteſtatem dedit, ſibi tradita nixi, diuina beneficia, diuina dona, diuina munera, quæ & inæſtimabilia, & innumerabilia ſunt ad libitum fidelibus diſtribuunt, & inter hæc, Sacramenta ipſa conferunt, quæ tanti ſunt precij, tanti valoris, vt in hominum æſtimationem cadere nullo modo poſſint; Infinitæ enim ſunt virtutis, infinitæ efficaciæ, vtpotè infinita virtute, & infinito meritò ipſius Domini inſtituta, & infinitos fructus, ſpirituales ſcilicet, eoſque nobiliſſimos habentia, quibus non ſatis digne comparari poteſt quiuis precioſus Theſaurus, cum per ipſa, præter cætera, quæ nimis longum eſſet in medium afferre, in-

 ſtitua-

ſtituatur, mediante gratia, quam conferunt, vita ſpiritualis, nec non per eadem perficiatur, cõſeruetur, regatur, atq; propagetur. Præterea per ipſos benedictio populo, & diuina gratia datur. Per ipſos ianuæ Ciuitatis æternæ, per quas omnes, qui credunt in Chriſtum, ingrediuntur ad Chriſtum, adaperiuntur. Ipſi ſunt Ianitores, quibus claues datæ ſunt regni Cœlorum. Ipſi ſunt per quos ad Cœlum, ipſum ad regnum illud ditiſſimum, & bonis omnibus affluentiſſimum patet aditus, datur ingreſſus. Ipſi locupletiſſimo illi Aerario, in quo precij infiniti reconduntur merita, ſunt præfecti, eaque ad libitum diſtribuunt, erogant, atque donant. Ipſi denique nedum regiæ omnis facultatis quæ ampliſſima eſt, atque vberrima, ſed etiam domus ipſius ſunt diſpenſatores, quorum arbitrio in Aula Regis æterni diuiduntur nobiles illi gradus, impertiuntur ſuprema officia, & beatiſſimæ illæ manſiones aſſignãtur. Tractant denique, quod admirabile prorſus, & inauditum exiſtit, tractant corpus, atque adeò perſonam ipſam glorioſiſſimi huiuſce Domini, corpus, inquam, illud ſanctiſſimum, e puriſſimis immaculatæ Virginis ſanguinibus, ineffabili Spiritus Sancti ope admirabiliter formatum, omnibus virtutum & gratiarum donis redundans; ſanctiſſimam illam perſonam, de qua cum innumera, nedum admiranda, ſed adeò ſublimia, atque elata, vt omnem prorſus excedant captum, dici valeant. Ne longius tamen, quam par eſt, noſtra protrahatur oratio, & vt vnico verbo rerum infinitas comprehendatur dixiſſe ſit ſatis, quod eſt Perſona Diuina, quod eſt ac ſi dixeris, tractant Perſonam illam, quæ ſupra omnem legem Naturæ, Naturæ ſubſtat duplici, ſupranaturali prorſus, & admirabiliſſimo modo humanæ ſcilicet, & diuinæ: & ſi-

cut

cut ex parte humanæ ſupra omnem humanum ſtatum & ſupra quam homo capere poſſit, redundat in ipſa omnis præcellentiæ in vnoquoque virtutum, ac meritorum genere ſupremitas; ſic ex parte diuinæ vnitam indiuiſibiliter habet æternam illam mentem, ſpiritualem illam ſubſtantiam, eſſentiam illam incomprehenſibilem, qua nihil eſſe poteſt nec maius, nec ſapientius, nec melius, quę eſt ſine initio, ſine fine, ſimplex, ſine vlla admixtione, inuiſibilis, incorporea, immenſa, ineffabilis, inęſtimabilis, quæ eſt ipſum eſſe, ipſa vita, ipſa ſapientia, ipſa veritas, ipſa iuſtitia, ipſa æternitas exiſtens, a qua venit rebus conditis, vt ſint, & creaturam omnem inſtar puncti in ſe continet.

Vnde dicere licet, quod Sacerdotibus ſit credita, atque commiſſa Perſona illa tam egregia, tam eximia, tam omnipotens, cuius Ditioni ſubſtant quæcumque ſunt cuiuſque imperio ſubiacent, non dicam alicuius Vrbis, ſed vniuerſi Orbis homines, & nedum viuentes, ſed & vita functi, illi quoq; quibus lucem hanc non dū aſpicere contingit, & prætereà Cœlorum beati illi Spiritus, & Inferorum Manes, & cætera omnia, quæ ſuper Cœlum, quæ in Cœlo, quæ infra Cœlum aut reperiuntur, aut reperiri poſſunt.

Quò fit vt non poſſim me hic vllo pacto continere quin exaggerem Sacerdotum tam felicem, tam beatam ſortem, & cum D. Auguſtino exultando exclamem o felices, terque quaterque felices Sacerdotes, o felix, verè felix exercitium, o beatum Miniſterium, o venerabilium ſanctitudo manuum, quibus tractat Chriſtum Sacerdos Dei filium, o celeſte Myſterium, quod per ipſos Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus tam mirabiliter operatur, ſu-

per tam ineffabili ipſorum miniſterio, quod vno eodemque momento idem Deus, qui præſidet in Cœlo, in manibus ipſorum eſt in ſacrificio. O veneranda Sacerdotum Dignitas, in quorum manibus Dei filius, velut in vtero Virginis incarnatur, & ille, qui ex nihilo cuncta creauit ſine ipſis, dedit ipſis, ſi fas eſt dicere, creare ſe. Sacerdotum namque miniſterio, & non alterius Chriſti Corpus conficitur, conſecratur, tangitur, tractatur, atque ſumitur: & tantum gratia, & auctoritate pollent, vt illud quoque cæteris tradant, atque communicent; & proinde mediatores inter homines, & Deum conſtituantur, inimicitias omnes componant, odia tollant, iram compeſcant; Indulgentiam impetrent, ac demum concilient, & in priſtinam reducant gratiam, atque beneuolentiam. Ipſi namque vtpotè quibus propriè animarum curandarum ſolicitudo commiſſa eſt, quique pondus Populi ſibi commiſſi viriliter ſuſtinent pro peccatis omnium, velut pro ſuis, infatigabiliter ſupplicant Deo, ac velut quondam Aaron incenſum contriti cordis, & humiliati ſpiritus offerentes, quo placatur Deus, auertunt iram futuræ animaduerſionis a Populo, pro Populo interpellant, Populi peccata comedunt, quia ſuis precibus, & oblationibus ea delent, atque conſumunt. Quin ea ipſis ligandi, atque ſoluendi poteſtas data eſt, vt pro commiſſo munere, velut ex propria auctoritate errantes corripiant, & quotieſcumque eos pœniteat, dimittant, noxias condonent, quod quiſque deliquit ignoſcant, remittant errata, culpas abluant, peccata deleant, ac ſceleris omnis pœnas aut minuant, aut tollant, & ex reis in electos permutent, ex hoſtibus in amicos, ex perduellionibus

in

in beneuolos, ex perditione euehant ad ſalutem, a faucibus Orci, ac perpetuæ mortis ad Paradiſi, vitæque æternæ reducant gaudia, ac demum Cœlum adaperiant, inque ipſum introducant, claudant Infernum, & ab illius cruciatibus eripiant. Quæritur forſan, quæritur vlterius, quid ſit in ſorte Domini eſſe, aut eligi ad ſtandum coram eo, cremandumque ei incenſum? At eſt præter ea, quæ iam attulimus, ſupra omnes cuiuſuis ſtatus, conditionis, aut dignitatis homines eſſe quam longiſſimè elatum. Sacerdotalis enim dignitas cuilibet alteri, quantumuis ſummę, quantumuis ſupremę longè eminet, atq; pręcellit. Quod & diuina conſtitutione, tum in ſtatu Naturę, tũ legis, tum gratiæ fuit ordinatum, & poſtmodũ in omni ſeculo, in omni ętate, in omni natione plenè præſtitum, atq; ſeruatum. Et quidem quod hæc in omni æuo diuina fuerit ordinatio, clarè liquet, & citra omnem ambiguitatis ſuſpicionem certi reddimur ex locupletiſſimis, clariſſimiſq; literarum teſtimonijs, quę paſſim ſunt obuia, & primò occurrit. Eſt enim locus, vbi de primordiali illa rerum origine agitur, illud quod eleganter admodum, ac luculenter ab eximio illo patre, ac doctiſſimo Hugone de Sancto Victore traditur, dum illud ſacræ γενέσεως, fecit Deus duo luminaria magna, luminare maius, vt præeſſet diei, & luminare minus, vt præeſſet nocti, myſticè exponens, dicit: ſunt in Eccleſiæ Sanctæ firmamento a Domino creata duo luminaria magna, Sacerdotium ſcilicet & Regnum, Rex, & Epiſcopus, Princeps, & Clericus, dies ſpiritualia, nox ſecularia præfigurat; Ita luminare maius, ſcilicet Sacerdotium factum eſt, vt præſit diei, id eſt ſpiritualibus, luminare verò minus, videlicet regnũ, vt præſit nocti, id eſt ſecularibus: contra naturam proinde

inde eſt, ſi ſol noctí, ſi pręſit luna Diei, ſi Princeps Sacerdoti ſe præferat. ſi Sacerdos ſecularium ſubmiſſus tenebris, officij ſui ſerenum obnubilare cogatur. Inde clarè liquet Sacerdotij fulgorem tantum cuiuſuis Principatus nitori præſtare, quantum ſol lunę, & dies nocti pręſtat, ac proinde nihil tam clarum reperiri poſſe, quod ipſius fulgentiſſimis radijs, clariſſimo lumini, micantibuſq; ſplendoribus comparari valeat. Conſonat valde hęc doctiſſimi Hugonis expoſitio diuinæ proinde ſequutę diſpoſitioni: in ipſa enim creſcentis Mundi origine dum homines ea ſolum vterentur viuendi forma, quæ natura eſt inſita, ſumma appellata ratio, quę iubet ea quę facienda ſunt, prohiberque contraria, cum jam cum ipſo populo creuiſſet hominum improbitas, atque malitia, adeò vt nec vera vigeret religio, nec diuinus exhiberetur cultus, nec quietus, aut pacificus daretur rerum vſus, nec etiam vita ipſa eſſet in tuto; propter corruptam enim hominum naturam, fidem, probitatem, religionem, & bonas artes vitia ſubuerterant, & pro his ſuperbiam, crudelitatem, Diuini cultus neglectum, cęteraque mala facinora edocuerant, ſępeque eueniebat vt alter alteri mille modis inſidiaretur, & potentiores a multarum rerum vſu alios prohiberent, & ignaui ſemper alieno labore ali vellent. Vt hæc tollerentur ſcelera, reſtituerentur virtutes, eriperentur è medio qui alios vexabant, qui publicam hominum ſocietatem turbabant, coercerenturque delinquentes, ne & alij magis prona peccandi relinqueretur occaſio, vtque homines ſicut ipſorum exigebat natura, quæ commercio valde regitur, rerum, & officiorum communicatione potirentur, & tum dando tum accipiendo, tum artibus, tum opera, tum facultatum vſu colligarentur, idem ille ſupre-

mus

mus Cęli, Terræque opifex, qui totius Mundi machinam permiro quodam conſtruxit ordine, & omnia creauit in numero, pondere, & menſura, & ſuos vnicuique rei preſcripſit vſus, vt genus quoque humanum, ad ſui ipſius imaginem compictum, & rationis particeps, benè ordinatéque inſtitueret, quemadmodum ipſam rationem decet, certam vitæ præſcripſit normam, ritus inſtituit, mores edocuit, mandata dedit, decreta protulit: & vt a ſe ordinata executioni demandaretur (fruſtra enim quodlibet decerpitur, niſi ſit qui ad illius obſtringat obſeruantiam) nonnullos viros eligi iuſſit, qui & cęteris præeſſent, & in cæteros jus, dominiumque haberent, deque omnibus iudicarent, & vt æquum ſibi videbatur, imponerent, & quæ iuſſiſent, exequi, & ſeruari facerent, & iudicum, & magiſtrorum illis attribuit nomen, primus hic namque, ac ſummus fuit prælationis principatuſque gradus: Id quod ex Deuteronomij libro colligitur, in quo legitur Deum Iſraelitico populo in hanc formam præcepiſſe. Iudices, & Magiſtros conſtitues in omnibus portis tuis, quos Dominus Deus tuus dederit per ſingulas tribus tuas, vt iudicent Populo iuſto iudicio, nec in alteram partem declinent: his tamen ex eiuſdem Domini ordinatione fuerunt prælati, atque præpoſiti Sacerdotes, & in ſignum huiuſce ſuperioritatis ab illis ad hos prouocari iuſſum fuit, & horum determinationem cuicumque alteri præualere. Dicitur enim ibidem paulo infra, ſi difficile, & ambiguum apud te iudicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam, lepram, & non lepram, & Iudicum intra portas tuas videris verba variari, ſurge, & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieſq; ad Sacerdotes Leuitici

gene-

generis, &, ad Iudicem, qui fuerit illo tempore; quæreſque ab eis, qui iudicabunt tibi Iudicij veritatem, & facies quodcumque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius, ſequeriſque ſententiam eorum: nec declinabis ad dexteram, neque ad ſiniſtram, qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Deo tuo ex decreto Iudicis, morietur homo ille, & auferes malum de Iſrael, cunctuſque populus audiens timebit, vt nullus deinceps intumeſcat ſuperbia. In ipſo verò legis exordio, cum primum ſub lege viui ceptum eſt, quo tempore & nomen Regis fuit primò adinuentum, ab officio ipſo, quod incumbebat illi, qui præeſſe alijs debebat, deriuatum, non ne Sacerdotes ipſi fuerunt ante omnes, & præ omnibus, præclaro iſto & nomine, & munere decorati? legitur enim ipſis per Dominum fuiſſe dictum, ſi audieritis vocem meam, & cuſtodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis Populis; mea eſt enim omnis terra, & vos eritis mihi in regnum Sacerdotale, & gens Sancta. Quod & poſtmodum plenè fuiſſe ſeruatum, & Sacerdotes nedum nomine, & munere Regis decoratos, ſed etiam cæteris alterius generis Regibus longè prælatos teſtatur Idem Dominus, dum non Regi, ſed Sacerdoti, non de regia ſtirpe, ſed de Sacerdotali proſapia deſcendenti, de Sacerdotibus videlicet, qui erant in Anathoth dixit, ecce conſtitui te ſuper gentes, & regna, vt euellas, & diſſipes, & ædifices, & plantes.

Poſt

Poſt enunciatum denique Euangelium non ſemel eximio
llo Regis nomine, quod omnium eſt ſupremum, atque
minentiſſimum, in ſacris literis reperiuntur cohoneſtati
acerdotes. Per beatum namque Petrum de ipſis dicitur,
os autem genus electum, Regale Sacerdotium, Gens Sā-
ta, Populus acquiſitionis, vt virtutes annuncietis eius,
ui de tenebris vos vocauit in admirabile lumē ſuū. Apud
eatum quoque Ioannē de Sacerdotibus, & cum ipſis Sa-
cerdotibus conloquentem, & de iſta regali dignitate per
eſum Chriſtum Sacerdotibus acquiſita gratias agentē,
egitur: Qui dilexit nos, & lauit nos a peccatis noſtris in
ſanguine ſuo, & fecit nos Deo regnum, & Sacerdotes pa-
ri ſuo. Apud eundem venerandus ille ſeniorum, hoc eſt
Presbyterorum, & ſic Sacerdotum cætus, de eadem Re-
gali dignitate laudem, & gloriam canens, & exultans dice-
bat: Redemiſti nos Deus in ſanguine tuo ex omni Tribu,
& Populo, & Natione, & feciſti nos Deo noſtro regnum,
& Sacerdotes, & regnabimus in æternum. Quod autem
Diuina hæc ordinatio fuerit in omni ſæculo, in omni æta-
te, in omni natione plenè ſeruata, ſatis ſuperque patet ex
eo, quod non ſolum Sacerdotij dignitas fuit ſemper cui-
uſcunque alteri prelata, ſed etiam tanti eſt habita, vt ex ipſa
olum cæteræ dignitates decorem, & Maieſtatem ſumere
int credite, & ideo ſublimioribus ſemper dignitatibus, vt
auguſtiores redderentur, iungi conſueuit. Exemplo nobis
it Heli, qui cum eſſet Sacerdotali honore inſignitus, Iu-
dex quoque, qui tunc, vt dictum eſt, ſummus erat Reipu-
blicæ illius Principatus, Populi in Iſrael fuiſſe legitur. Sa-
muel quoque iudiciariam habuit in Iſrael poteſtatem.
Moyſes verò cum eſſet Sacerdos, dux pariter & imperator
fuit Iſraelitici Populi. Simon etiam Machabeus, & qui

poſt

vt ceperim, cauſæ ſanè multæ, præclara in primis bonitas veſtra. ſingularis virtus, ingens religio; modeſtiſſimi mores, gratus, & memor animus ſumma in noſtræ Laurentianæ Eccleſiæ adminiſtratione prudentia, maxima veſtra in me beneuolentia, & qua fulgetis Sacerdotalis dignitas; Orationis huiuſce proprium argumentum. His rebus adductus cæteris meritò præpoſui, quibus hoc anno alterum mearum vigiliarum fructum hac ingenioli mei imbecillitate quamuis immaturũ impertirem. Exiſtimabam enim hoc vehemens in vos ſtudium, & certisſimum propenſæ voluntatis ſpecimen, & præclarum in hac re iudicij mei teſtimonium vobis nõ ingratum, & iniucundum fore. Accipite modò hilari vultu munuſculus hoc, etſi exile, incredibilis mei in vos amoris indicium, ab optimo, & vobis deditisſimo animo profectum, & eum, cui nihil antiquius fuit, quam vt ſe memorem, & gratum præberet, veſtra maxima, vt iampridem facere inſtituiſtis, beneuolentia, humanitate, & gratia fouere, & proſequi minus vos pigeat. Valete Flor. ⟨ex⟩ Aedibus noſtris Laurentianis.

ORA-

ORATIO.

QVALIS, quantaq; ſit Sacerdotalis Dignitas, atq; Præeminentia plenè a quopiam, vel etiam diſertiſſimo propter ſummam rei ſublimitatem, & amplitudinem, aperiri non poſſe facilè adducor vt credam: maximam tamē eſſe, ac perquam illuſtrem, multi tum Sacri, tum Prophani, & quod non mediocre, nec vulgare euidentiæ confert argumentum, vel etiam Ethnici, iidemq; grauiſſimi Auctores varias diuerſaſq; rationes, probationeſq; aptiſſimas ex rei ipſius vberrimis fontibus promanantes circumferendo, non minus verè quam doctè, eleganterq; expreſſerunt. Verum ipſe, ne hac in celebritate, quod prorſus dedecere videtur, omnino ſileam; tempori tamen, & breuitati conſulens; vel illud vnum, quod ex ſola ipſius Clericorum verbi Ethimologia deducitur, argumentum obiter attigiſſe contentus fuero; hinc enim niſi plenè, clarèq; (hoc namque ab vllo quātumuis facundo, quantumuis ornatè dicendi arte omnem, iuraq; omnia probè callente, ſi ſpiritu non ſit afflatus diuino, ex quouis capite præſtari non poſſe iam iam ſum profeſſus) at a longè ſaltem, ac tanquam per nebulas, quod aiunt, indicabitur altiſſimum illud dignitatis faſtigium, de quo dicere pro oblata occaſione, & demandato munere ſum aggreſſus.

Clerici namque nomen, vt rem ipſam iam cominus attingam, quo omnes, qui in Eccleſia Chriſti deſeruiūt, ab infimis vſque ad ſupremos deſignari Beatus teſtatur Iſidorus, deriuatur, vt Sanctus Hieronymus fidiſſimus

vertit

vertit interpres, a verbo Græco κλῆρος, quod in latino hoc noſtro ſermone nihil aliud ſignificat, quam ſortem: & propterea dicuntur Clerici, vel quia de ſorte ſunt Domini, vel quia ipſe Dominus ſors, ideſt pars Clericorum eſt. Id quod valdè conſonat illi, quod de ipſis in ſacris literis legitur. Vos elegit Dominus, vt ſteris coram eo, cremetiſque ei incenſum. Et fideliſſimo fuit Domini ipſius confirmatum teſtimonio, dum de ipſis loquendo dixit. Scio quos elegerim. & rurſus, non vos me elegiſtis, ſed ego elegi vos.

At quid eſt, inquit quiſpiã, in ſorte Domini eſſe, aut eligi ad ſtandum coram eo, cremandumq; ei incenſum? Quid? Magnum profectò expoſcitur, atque adeò magnum, vt explicari nullo modo queat. Qua enim ratione, quo potiſſimum exemplo, aut quibus tandem verbis deſignabitur? Ipſe profectò non video quomodo ſors talis, atque tanta, quę nulli alteri exiſtit: ſecunda, quomodo talis, ac tanta electio, cui nulla altera ſatis dignè comparari poſſe videtur, adumbrari, nedum exprimi valeant. Nam ſi felices, & beatos, quos verius præ his, & miſeros, & calamitoſos quis iure dixerit, exiſtimamus Aulicos illos, qui alicui ex Principibus hiſce terrenis, qui tamen quoſcumque, vel etiam ſupremos elegeris, & morti, & miſerijs alijs omnibus humanis ſicut cæteri homines, ſubiacent, ſeruitutem ſeruiunt, & eos præcipuè ſuſpicimus, qui perſonæ ſeruitio ſunt addicti, vtpotè magis intrinſecos, magiſque familiares, quid de Sacerdotibus dicemus, quam verè felices, quam verè beatos exiſtimabimus, quam optimos

mo iure maximè ſuſcipiemus, cum immortalis, atque cęleſtis illius Regum Regis, & Dominantium Domini, cuius ſolius, vt vpre, ſanctèque aſſeruit Magnus ille Rex Iſrael, eſt magnificentia, & potentia, & gloria, & cuius ſunt cuncta, quæ in Cœlo ſunt, & in terra, cuius eſt regnum, & qui eſt ſuper omnes Principes, & dominatur omnium, ſunt deputati Miniſtri, electi famuli, & inter nobiliores, atque intimiores ſerues numerati? At quod miſterij genus, quem famulatium, quam ſeruitutem illi exhibent? Grauem fortaſsè, aut vilem? Nequaquam: ſed nobiliſſimam profectò, & cæterarum omnium quam digniſſimam; atque adeò præterea ſuauem, & iucundam, vt ſi rectè perpendatur, & hinc interim immenſam huius Domini munificentiam, immenſam liberalitatem, & ipſorum tum felicitatem, tum celſitudinem magis magiſque admirari quiſque cogitur, verius dominari, quam ſeruire, verius regnare, quam ſubeſſe cenſeri debeant.

Aſſiſtunt enim in primis illi adeò familiariter, adeò intimè, vt nulla prorſus in ipſis Seruorum conſpiciatur conditio, nulla qualitas; ſed potius domeſticorum ciuium Dei, & carorum Amicorum eiuſdem pręclara refulgeat ſpecies, niteatque fortuna, veluti clarè etiam demonſtrant tum nomina, tum officia, ipſis per ipſum Dominum demandata, quod nedum hoc tam beneuolo, tamque magnifico Amicorum nomine dignari voluit non ſemel, atque cohoneſtare Sacerdotes ſuos, eos enim alloquens dixit.

Vos

Vos amici mei eſtis, iam non dicam vos ſeruos, quia ſeruus neſcit quid faciat Dominus eius; vos autem dixi Amicos, quia omnia quæcumque audiui a Patre meo nota feci vobis, ſed etiam, tum vt hæc ipſa eius ergà illos declararetur beneuolentia, atque coniunctio, tum vt ſublime ipſorum denotaretur Officij genus, in eam miniſterij ſortem euehere animum induxit ſuum, vt eos ſibi in oculos elegerit, & ad aures eſſe voluerit: Quò fit vt modo quodam ferè diuino, omnia cernant, omnia videant, omnia ſpeculentur; arcana omnia norint, omnia pernoſcant conſilia; ſeria quæque percipiant, Spiritus Sancti exaudiant, & intelligant voces, Myſteriorum omniũ fiant conſcij, atque participes, nihilque adeò magnũ ſit, adeò graue, adeò ſũmi momenti, quod ipſis non reueletur, non detegatur, non communicetur. Inde maxima cum ratione, vtpotè in diuinis edocti eloquijs, diuinis imbuti arcanis, diuinis inſtructi myſterijs, diuinas enunciant leges, diuina edocent placita, diuina promulgant decreta, & diuinę voluntatis conſtituuntur iudices, ſacrarum omnium cauſarum cognitores, & in quouis ſpirituali negocio cum poteſtatis plenitudine arbitri. Præterea lux dicuntur mundi, & lucerna non ſub modio, ſed ſuper candelabrum poſita, eò quod prædictorum Myſteriorum cognitione illuſtrati, veluti fax accenſa, & in ſublimi collocata lumine, luceant omnibus, qui in Domo Domini ſunt. Appellantur ſal terię, eò quod cœleſtem, atque diuinam ſapientiam edocti, a putredine, & ab infectarum harum terreſtrium doctrinarum marcore cũctos præſeruant; inſulſa Mundi dogmata condiunt, & veram, ſapidamque ſcientiam impartiunt, atque miniſtrant;

ſtant; veritatis Aſſertores, prauæ doctrinæ Hoſtes, falſitatis Redargutores, & germanæ cuiuſuis doctrinę Sales ſapidiſſimi. Hinc omnium exiſtunt aũctoritate, & conſilio Patres, doctrina, & moribus Magiſtri, fidelis Populi Duces, aberrantis Gregis Paſtores, dominicatum ouium Cuſtodes, exempla bonorum operum, documenta virtutum, Eccleſiæ Decus, in quibus amplius fulget Eccleſia, ac demum columnę firmiſſimæ, quibus in Chriſto fundatis innititur omnis multitudo credentium.

Adminiſtrant pręterea preciosiſſimã illius gazam, immenſiſſimos Theſauros, incõparabiles diuitias, inæſtimabiles opes: & quod maius eſt, ea libertate, ea ſecuritate, quę Domini ampliſſima eſt Maieſtas, & munificentiæ præclariſſimus fulgor, adminiſtrant, vt non adminiſtrantiũ; quorũ facultas coarctari, certiſque limitibus circumſcribi conſueuit, ſpecimen præbeant, ſed magis liberæ diſpenſationis, ſeu verius abſoluti, plenique dominij imperium exercere videantur: ampla namque auctoritate per ipſum Dominum, qui plenam illis ſuper Cœlum, & ſuper terram poteſtatem dedit, ſibi tradita nixi, diuina beneficia, diuina dona, diuina munera, quæ & inæſtimabilia, & innumerabilia ſunt ad libitum fidelibus diſtribuunt, & inter hæc, Sacramenta ipſa conferunt, quæ tanti ſunt precij, tanti valoris, vt in hominum æſtimationem cadere nullo modo poſſint; Infinitæ enim ſunt virtutis, infinitæ efficaciæ, vtpotè infinita virtute, & infinito meritò ipſius Domini inſtituta, & infinitos fructus, ſpirituales ſcilicet, eoſque nobiliſſimos habentia, quibus non ſatis digne comparari poteſt quiuis precioſus Theſaurus, cum per ipſa; præter cætera, quæ nimis longum eſſet in medium afferre, in-

ſtituatur, mediante gratia, quam conferunt, vita ſpiritualis, nec non per eadem perficiatur, cōſeruetur, regatur, atq; propagetur. Præterea per ipſos benedictio populo, & diuina gratia datur. Per ipſos ianuæ Ciuitatis æternæ, per quas omnes, qui credunt in Chriſtum, ingrediuntur ad Chriſtum, adaperiuntur. Ipſi ſunt Ianitores, quibus claues date ſunt regni Cœlorum. Ipſi ſunt per quos ad Cœlum, ipſum ad regnum illud ditiſſimum, & bonis omnibus affluentiſſimum patet aditus, datur ingreſſus. Ipſi locupletiſſimo illi Aerario, in quo precij infiniti reconduntur merita, ſunt pręfecti, eaque ad libitum diſtribuunt, erogant, atque donant. Ipſi denique ne dum regiæ omnis facultatis quæ ampliſſima eſt, atque vberrima, ſed etiam domus ipſius ſunt diſpenſatores, quorum arbitrio in Aula Regis æterni diuiduntur nobiles illi gradus, impertiuntur ſuprema officia, & beatiſſimæ illæ manſiones aſſignātur. Tractant denique, quod admirabile prorſus, & inauditum exiſtit, tractant corpus, atque adeò perſonam ipſam glorioſiſſimi huiuſce Domini, corpus, inquam, illud ſanctiſſimum, e puriſſimis immaculatæ Virginis ſanguinibus, ineffabili Spiritus Sancti ope admirabiliter formatum, omnibus virtutum & gratiarum donis redundans; ſanctiſſimam illam perſonam, de qua cum innumera, nedum admiranda, ſed adeò ſublimia, atque elata, vt omnem prorſus excedant captum, dici valeant. Ne longius tamen, quam par eſt, noſtra protrahatur oratio, & vt vnico verbo rerum infinitas comprehendatur dixiſſe ſit ſatis, quod eſt Perſona Diuina, quod eſt ac ſi dixeris, tractant Perſonam illam, quæ ſupra omnem legem Naturæ, Naturæ ſubſtat duplici, ſupranaturali prorſus, & admirabiliſſimo modo humanæ ſcilicet, & diuinæ: & ſi-

cut

cut ex parte humanæ ſupra omnem humanum ſtatum & ſupraquam homo capere poſſit, redundat in ipſa omnis pręcellentiæ in vnoquoque virtutum, ac meritorum genere ſupremitas; ſic ex parte diuinæ vnitam indiuiſibiliter habet æternam illam mentem, ſpiritualem illam ſubſtantiam, eſſentiam illam incomprehenſibilem, qua nihil eſſe poteſt nec maius, nec ſapientius, nec melius, quę eſt ſine initio, ſine fine, ſimplex, ſine vlla admixtione, inuiſibilis, incorporea, immenſa, ineffabilis, inęſtimabilis, quæ eſt ipſum eſſe, ipſa vita, ipſa ſapientia, ipſa veritas, ipſa iuſtitia, ipſa æternitas exiſtens, a qua venit rebus conditis, vt ſint, & creaturam omnem inſtar puncti in ſe continet.

Vnde dicere licet, quod Sacerdotibus ſit credita, atque commiſſa Perſona illa tam egregia, tam eximia, tam omnipotens, cuius Ditioni ſubſtant quæcumque ſunt cuiuſque imperio ſubiacent, non dicam alicuius Vrbis, ſed vniuerſi Orbis homines, & nedum viuentes, ſed & vita functi, illi quoq; quibus lucem hanc non dũ aſpicere contingit, & prætera Cœlorum beati illi Spiritus, & Inferorum Manes, & cætera omnia, quæ ſuper Cœlum, quæ in Cœlo, quæ infra Cœlum aut reperiuntur, aut reperiri poſſunt.

Quò fit vt non poſſim me hic vllo pacto continere quin exaggerem Sacerdotum tam felicem, tam beatam ſortem, & cum D. Auguſtino exultando exclamem o felices, terque quaterque felices Sacerdotes, o felix, verè felix exercitium, o beatum Miniſterium, o venerabilium ſanctitudo manuum, quibus tractat Chriſtum Sacerdos Dei filium, o celeſte Myſterium quod per ipſos Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus tam mirabiliter operatur, ſu-

per tam ineffabili ipſorum miniſterio, quod vno eodemque momento idem Deus, qui præſidet in Cœlo, in manibus ipſorum eſt in ſacrificio. O veneranda Sacerdotum Dignitas, in quorum manibus Dei filius, velut in vtero Virginis incarnatur, & ille, qui ex nihilo cuncta creauit ſine ipſis, dedit ipſis, ſi fas eſt dicere, creare ſe. Sacerdotum namque miniſterio, & non alterius Chriſti Corpus conficitur, conſecratur, tangitur, tractatur, atque ſumitur: & tantum gratia, & auctoritate pollent, vt illud quoque cæteris tradant, atque communicent; & proinde mediatores inter homines, & Deum conſtituantur, inimicitias omnes componant, odia tollant, iram compeſcant; Indulgentiam impetrent, ac demum concilient, & in priſtinam reducant gratiam, atque beneuolentiam. Ipſi namque vtpotè quibus propriè animarum curandarum ſolicitudo commiſſa eſt, quique pondus Populi ſibi commiſſi viriliter ſuſtinent pro peccatis omnium, velut pro ſuis, infatigabiliter ſupplicant Deo, ac velut quondam Aaron incenſum contriti cordis, & humiliati ſpiritus offerentes, quo placatur Deus, auertunt iram futuræ animaduerſionis a Populo, pro Populo interpellant, Populi peccata comedunt, quia ſuis precibus, & oblationibus ea delent, atque conſumunt. Quin ea ipſis ligandi, atque ſoluendi poteſtas data eſt, vt pro commiſſo munere, velut ex propria auctoritate errantes corripiant, & quotieſcumque eos pœniteat, dimittant, noxias condonent, quod quiſque deliquit ignoſcant, remittant errata, culpas abluant, peccata deleant, ac ſceleris omnis pœnas aut minuant, aut tollant, & ex reis in electos permutent, ex hoſtibus in amicos, ex perduellionibus

in

in beneuolos, ex perditione euehant ad ſalutem, a faucibus Orci, ac perpetuæ mortis ad Paradiſi, vitæque æternæ reducant gaudia, ac demum Cœlum adaperiant, inque ipſum introducant, claudant Infernum, & ab illius cruciatibus eripiant. Quæritur forſan, quæritur vlterius, quid ſit in ſorte Domini eſſe, aut eligi ad ſtandum coram eo, cremandumque ei incenſum? At eſt præter ea, quæ iam attulimus, ſupra omnes cuiuſuis ſtatus, conditionis, aut dignitatis homines eſſe quam longiſſimè elatum. Sacerdotalis enim dignitas cuilibet alteri, quantumuis ſummę, quantumuis ſupremę longè eminet, atq; pręcellit. Quod & diuina conſtitutione, tum in ſtatu Naturę, tū legis, tum gratiæ fuit ordinatum, & poſtmodū in omni ſeculo, in omni ętate, in omni natione plenè præſtitum, atq; ſeruatum. Et quidem quod hæc in omni æuo diuina fuerit ordinatio, clarè liquet, & citra omnem ambiguitatis ſuſpicionem certi reddimur ex locupletiſſimis, clariſſimiſq; literarum teſtimonijs, quę paſſim ſunt obuia, & primò occurrit. Eſt enim locus, vbi de primordiali illa rerum origine agitur, illud quod eleganter admodum, ac luculenter ab eximio illo patre, ac doctiſſimo Hugone de Sancto Victore traditur, dum illud ſacræ γενέσεως, fecit Deus duo luminaria magna, luminare maius, vt præeſſet diei, & luminare minus, vt præeſſet nocti, myſticè exponens, dicit: ſunt in Eccleſiæ Sanctæ firmamento a Domino creata duo luminaria magna, Sacerdotium ſcilicet & Regnum, Rex, & Epiſcopus, Princeps, & Clericus, dies ſpiritualia, nox ſecularia præfigurat; Ita luminare maius, ſcilicet Sacerdotium factum eſt, vt præſit diei, ideſt ſpiritualibus, luminare verò minus, videlicet regnū, vt præſit nocti, ideſt ſecularibus: contra naturam pro-

inde

inde eſt, ſi ſol nocti, ſi præſit luna Diei, ſi Princeps Sacerdoti ſe præferat, ſi Sacerdos ſecularium ſubmiſſus tenebris, officij ſui ſerenum obnubilare cogatur. Inde clarè liquet Sacerdotij fulgorem tantum cuiuſuis Principatus nitori præſtare, quantum ſol lunę, & dies nocti pręſtat, ac proinde nihil tam clarum reperiri poſſe, quod ipſius fulgentiſſimis radijs, clariſſimo lumini, micantibuſq; ſplendoribus comparari valeat. Conſonat valde hęc doctiſſimi Hugonis expoſitio diuinæ proinde ſequutę diſpoſitioni: in ipſa enim creſcentis Mundi origine dum homines ea ſolum vterentur viuendi forma, quæ natura eſt inſita, ſumma appellata ratio, quę iubet ea quę facienda ſunt, prohibetque contraria, cum iam cum ipſo populo creuiſſet hominum improbitas, atque malitia, adeò vt nec vera vigeret religio, nec diuinus exhiberetur cultus, nec quietus, aut pacificus daretur rerum vſus, nec etiam vita ipſa eſſet in tuto; propter corruptam enim hominum naturam, fidem, probitatem, religionem, & bonas artes vitia ſubuerterant, & pro his ſuperbiam, crudelitatem, Diuini cultus neglectum, cęteraque mala facinora edocuerant, ſępeque eueniebat vt alter alteri mille modis inſidiaretur, & potentiores a multarum rerum vſu alios prohiberent, & ignaui ſemper alieno labore ali vellent. Vt hæc tollerentur ſcelera, reſtituerentur virtutes, eriperentur è medio qui alios vexabant, qui publicam hominum ſocietatem turbabant, coercerenturque delinquentes, ne & alij magis prona peccandi relinqueretur occaſio, vtque homines ſicut ipſorum exigebat natura, quæ commercio valde regitur, rerum, & officiorum communicatione potirentur, & tum dando tum accipiendo, tum artibus, tum operis, tum facultatum vſu colligarentur, idem ille ſupremus

mus Celi, Terræque opifex, qui totius Mundi machinam permiro quodam construxit ordine, & omnia creauit in numero, pondere, & menſura, & ſuos vnicuique rei preſcripſit vſus, vt genus quoque humanum, ad ſui ipſius imaginem compictum, & rationis particeps, benè ordinateque inſtitueret, quemadmodum ipſam rationem decet, certam vitæ præſcripſit normam, ritus inſtituit, mores edocuit, mandata dedit, decreta protulit: & vt a ſe ordinata executioni demandaretur (fruſtra enim quodlibet decernitur, niſi ſit qui ad illius obſtringat obſeruantiam) nonnullos viros eligi iuſſit, qui & cæteris præeſſent, & in cæteros ius, dominiumque haberent, deque omnibus iudicarent, & vt æquum ſibi videbatur, imponerent, & quæ iuſſiſent, exequi, & ſeruari facerent, & iudicum, & magiſtrorum illis attribuit nomen, primus hic namque, ac ſummus fuit prælationis principatuſque gradus: Id quod ex Deuteronomij libro colligitur, in quo legitur Deum Iſraelitico populo in hanc formam præcepiſſe. Iudices, & Magiſtros conſtitues in omnibus portis tuis, quos Dominus Deus tuus dederit per ſingulas tribus tuas, vt iudicent Populo iuſto iudicio, nec in alteram partem declinent: his tamen ex eiuſdem Domini ordinatione fuerunt prælati, atque præpoſiti Sacerdotes, & in ſignum huiuſce ſuperioritatis ab illis ad hos prouocari iuſtum fuit, & horum determinationem cuicumque alteri præualere. Dicitur enim ibidem paulo infra, ſi difficile, & ambiguum apud te iudicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam, lepram, & non lepram, & Iudicum intra portas tuas videris verba variari, ſurge, & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieſq; ad Sacerdotes Leuitici

gene-

generis , & ad Iudicem , qui fuerit *illo* tempore ; quæreſque ab eis , qui iudicabunt ſibi Iudicij veritatem , & facies quodcumque dixerint , qui præſunt loco , quem elegerit Dominus , & docuerint te iuxta legem eius , ſequeriſque ſententiam eorum : nec declinabis ad dexteram , neque ad ſiniſtram , qui autem ſuperbierit , nolens obedire Sacerdotis imperio , qui eo tempore miniſtrat Deo tuo ex decreto Iudicis , morietur homo ille , & auferes malum de Iſrael , cunctuſque populus audiens timebit , vt nullus deinceps intumeſcat ſuperbia. In ipſo verò legis exordio , cum primum ſub lege viui ceptum eſt , quo tempore & nomen Regis fuit primò adinuentum , ab officio ipſo , quod incumbebat illi , qui præeſſe alijs debebat, denuatum , non ne Sacerdotes ipſi fuerunt ante omnes , & præ omnibus , præclaro iſto & nomine , & munere decorati ? legitur enim ipſis per Dominum fuiſſe dictum , ſi audieritis vocem meam , & cuſtodieritis pactum meum , eritis mihi in peculium de cunctis Populis ; mea eſt enim omnis terra , & vos eritis mihi in regnum Sacerdotale , & gens Sancta . Quod & poſtmodum plenè fuiſſe ſeruatum , & Sacerdotes nedum nomine , & munere Regis decoratos , ſed etiam cæteris alterius generis Regibus longè prælatos teſtatur Idem Dominus , dum non Regi , ſed Sacerdoti , non de regia ſtirpe , ſed de Sacerdotali proſapia deſcendenti , de Sacerdotibus videlicet , qui erant in Anathoth dixit , ecce conſtitui te ſuper gentes , & regna , vt euellás , & diſſipes , & ædifices , & plantes.

Poſt

Poſt enunciatum denique Euangelium non ſemel eximio illo Regis nomine, quod omnium eſt ſupremum, atque eminentiſſimum, in ſacris literis reperiuntur cohoneſtati Sacerdotes. Per beatum namque Petrum de ipſis dicitur, vos autem genus electum, Regale Sacerdotium, Gens Sācta, Populus acquiſitionis, vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumē ſuū. Apud beatum quoque Ioannē de Sacerdotibus, & cum ipſis Sacerdoribus conloquentem, & de iſta regali dignitate per Ieſum Chriſtum Sacerdotibus acquiſita gratias agentē, legitur: Qui dilexit nos, & lauit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo, & fecit nos Deo regnum, & Sacerdotes patri ſuo. Apud eundem venerandus ille ſeniorum, hoc eſt Presbyterorum, & ſic Sacerdotum cætus, de eadem Regali dignitate laudem, & gloriam canens, & exultans dicebat: Redemiſti nos Deus in ſanguine tuo ex omni Tribu, & Populo, & Natione, & feciſti nos Deo noſtro regnum, & Sacerdotes, & regnabimus in æternum. Quod autem Diuina hæc ordinatio fuerit in omni ſæculo, in omni ætate, in omni natione plene ſeruata, ſatis ſuperque patet ex eo, quod non ſolum Sacerdotij dignitas fuit ſemper cuicunq; alteri prelata, ſed etiam tanti eſt habita, vt ex ipſa ſolum cæteræ dignitates decorem, & Maieſtatem ſumere ſint credite, & ideo ſublimioribus ſemper dignitatibus, vt auguſtiores redderentur, iungi conſueuit. Exemplo nobis ſit Heli, qui cum eſſet Sacerdotali honore inſignitus, Iudex quoq;, qui tunc, vt dictum eſt, ſummus erat Reipublicæ illius Principatus, Populi in Iſrael fuiſſe legitur. Samuel quoque iudiciariam habuit in Iſrael poteſtatem. Moyſes verò cum eſſet Sacerdos, dux pariter & imperator fuit Iſraelitici Populi. Simon etiam Machabeus, & qui

poſt ipſum in Iudea rerum potiebantur, vſque ad Herodem Regem, duces erant Populi necnon Sacerdotes: Melchiſedech item Rex fuiſſe commemoratur, & idem Sacerdos Altiſſimi. Apud Aegiptios quoq; priſca fuit conſuetudo, vt Sacerdotij cu'men Regię poteſtati iungeretur. Cōſueuerant .n. ex omni Philoſophorum numero Sacerdotes eligere, ex Sacerdotibus autem Regem, qui vt Philoſophos, ſapientia ita religione Sacerdotes, ac mox imperio adminiſtrando ſuperiores omnes Reges tranſcenderent. Hinc Mercurium Aegyptij Trimegiſtum, ideſt ter maximum nuncuparunt, quòd & Philoſophus maximus, & Sacerdos maximus, denique & Rex Maximus fuerit. Et Anius quoque & Rex & Sacerdos in Deli Inſula fuiſſe commemoratur. Quinimò adeò magnum erat, adeò præclarum nomen Sacerdotis, vt illud ad deſignandam ſupremam aliquam dignitatem aſſumi ſoleret. Sic in ſacris literis filij Dauid Sacerdotes dicebantur, cum tamen re vera non eſſent Sacerdotes, vtpotè de Tribu Iuda, de qua non aſſumebatur quiſpiam ad altaris miniſterium, ſed hoc nomine honoris ergò appellabantur. Erant enim primiores Regni, & poſt Regem proximi honorificentia, atque poteſtate. Silere cogor cultum in prima illa ætate per populum Iſraeliticum Sacerdotibus præſtitum. Cum enim homines illi ore ipſius Domini eſſent edocti qua in veneratione eſſent habendi, non mirum eſt, ſi quā maximè eos coluerint, atq; obſeruauerint. At cum D. Gregorio dicam, quod Pagani in Rep. Principes fuerunt, qui verum Deum neſcientes, Deos ligneos, & lapideos colebāt, & tamen Sacerdotibus honorem maximum tribuebant, adeò vt ne ipſorum quidem perſonas reuererentur, ſed etiam rerum ipſarum rationem quam maximam ducerēt.

Et

Et ſingulare in hoc genere fuit illud Pharaonis, qui cum tempore famis cunctos populos ſibi ſubijceret a terminis nouiſſimi Aegypti vſque ad extremos fines eius, nec non cunctorum Aegyptiorum terram ſibi emeret, vendentibus ſingulis poſſeſſiones ſuas magnitudine famis, Sacerdotes tamen ſibi non ſubiecit, ſed liberos dimiſit, nec eorum ſibi terram coemit, imò ſtatuta cibaria ex publicis horreis præberi præcepit. Et inſuper cum ex eo tempore in vniuerſa terra Aegypti Regibus quintam partem ſolui fuiſſet ſtatutum, & factum quaſi in legem; Sacerdotalis tamen terra ab hac conditione libera fuit. Artaxerſes quoque Perſarum Rex Sacerdotes, & alios templi miniſtros a vectigalibus, cæteriſque impoſitionibus immunes eſſe voluit; ſic enim ſuis Exactoribus, Quæſtoribuſque in mandatis dedit, vobis autem notum facimus quòd de vniuerſis Sacerdotibus, & Leuiticis, Cantoribus, Ianitoribus Nathineis, & Miniſtris Domus Dei huius, vt vectigal, & tributum, & annonas non habeatis poteſtatem imponendi ſuper eos. Næemias quoque Iudeorum Dux Optimus, Regis ſui Artaxerſis veſtigia ſequens, cum deprehendiſſet Sacerdotes & Leuitas, & Cantores, & alios templi miniſtros debitis ſibi portionibus primitiarum, oblationum, & decimarum fuiſſe defraudatos per rapacitatem Eliaſib Sacerdotis magni, qui conſtructo ſibi Gazophilatio, quæ aliorum erant ſibi congerebat, & proinde illos relicto templo, cultuque diuino abijſſe in ſuas regiones, reſtitit pro viribus tantæ iniquitati in ſua abſentia perpetratæ, & acta coram Magiſtratibus cauſa, curauit Sacerdotibus, & Miniſtris templi ſuas deſignari partes, atque in horrea congeri, quæ de decimis, & oblationibus eis

 debe-

debebantur. Alexáder item Magnus cum infeſto Agmine, animoq; infenſo Vrbem Solymá peteret, & ante mœnia Vrbis obuium ſibi haberet Iaddum ſummum eo tépore Iudeorum Sacerdotem Pontificalibus indutum, veſtibus, & ornatiſſimo Sacerdotum, ac Leuitarum Cætu, equo deſilijt, & pronus in terra Sacerdotem veneratus eſt.

Ommitto inanes venerationes, ſuperſtitioſoſque cultus Lupercalibus, Auguribus, Flaminibus, Dialibus, Martialibus Quirinalibus, Salijs, Regibus Sacrorum, Sacrificulis, Gallis, Pontificibus, tum maioribus, tum minoribus, cęteriſq; falſis Sacerdotibus per vniuerſas gentes tributos, qui tamen nihil aliud pręſtabant, niſi quod dæmonum ludificamentis allucinati in errorem, inque perditionem cæteros quoque trahebant, & iam ad Euangelica deuenio tempora, quibus Sacerdotium ſupremum profectò videtur adeptum eſſe culmen; habuit enim caput ſupra quam dici poteſt digniſſimum Chriſtum Redemptorem, qui cum Deus eſſet, & homo, fuit pariter Rex, & Sacerdos ſecundum ordinem ſupra memorati Melchiſedech. Et nedum voluit a ſe inſtitutos Sacerdotes Regis nomine dignari, vt ſupra ex auctoritate tum Petri, tum, Ioannis Apoſtolorum retulimus, ſed & inſignibus & dignitate ipſa ita decorari, vt Regibus temporalibus longè præſint. Ideo namque, vt beatus tradit Hieronymus, corraduntur in eorum capite capilli in orbiculari figura, vt corona deſignetur, quam ex inſtitutione Eccleſiæ geſtare debent in ſignum Regni, quod in Chriſto expectant, & in ſignum Prælationis, qua inter cæteros vniuerſi Orbis populos fulgere ac præeminere debent. Hinc Summi Reges, ſummiq; Imperatores priſcis illis cuiuſuis generis Principibus, ne latum quidem vnguem cedentes quinimmo

mo

mo tanto magis præſtantes, quantum vera Religio falſa
ſuperſtitione eſt præſtantior Sacerdotum perſonas ſunt
aprimè venerati, eos in ſuperiores agnoſcentes, & vt ſupe-
rioribus humiliter ſe illis ſubmittentes, velut inſigne ad-
modum Conſtantini Magni immortalis memoriæ Im-
peratoris extat teſtimonium; qui cum in eadem degeret
ciuitate, vbi ſummus quoque Pontifex agebat, in hæc
cum ſuis Magnatibus incidit præclariſſima verba, val-
dè congruum proſpeximus noſtrum Imperium, & Re-
gni poteſtatem Orientalibus transferri, ac mutari regio-
nibus; & in Bizantina Prouincia in optimo loco nomini
noſtro Ciuitatem ædificari, & noſtrum illic conſtitui
Imperium, quoniam vbi Principatus Sacerdotum, &
Chriſtianæ Religionis caput ab Imperatore cæleſti conſti-
tutum eſt; iuſtum non eſt vt illic Imperator terrenus ha-
beat poteſtatem; quod & plenè indè fuit effectum. Et in-
ſuper cum idem Imperator apud Niceam Bithyniæ vr-
bem conuocaſſet totius Eccleſiæ Concilium ad Arrianam
hæreſim euellendam; ipſe pro ſua modeſtia Epiſcoporum
inibi congregatum conuentum vltimus cum paucis in-
troiuit, inferiorique ſubſellio, cum hoc ſibi Patrum iuſſi-
ne concedi petijſſet, reſedit; cumque permulti Epiſcopo-
rum ſuper contentionibus, & querimonijs inter ſe exagi-
tatis; eius iudicium expectiſſent; ipſe libellos ſingulorum
expoſtulationes continentes ſibique porrectos ſinu tenens
dixit, nequaquam ad ſe, aut ad Iudicem aliquem ſecula-
rem ſpectare iudicium de ijs ferre hominibus, quos Deus
in terris conſtituit omnium Iudices, proinde ad diuinum
examen iuſſit, referrent diſſidia, neque a ſe ipſo expecta-
rent illarum rerum ſententias. Et vlterius exinde ſtatuit,
ne nouum Sacerdotium, vel in minimo cederet veteri,

conformans ſe Dei decreto illi in naſcentis mundi origine tradito, quod ſupra retulimus; Quod vbique adminiſtrātium ſententiæ forent imperfectæ, & ad Epiſcopos per appellationem refugiendum eſſe ſanciuit, ſi qui vellet ciuiles iudices refutare, firmam verò Epiſcoporum ſententiam & potiorem, quam aliorum iudicum eſſe voluit, imò tanquā ab Imperatore foret prolata ab omnibus obſeruandá, & ab ipſa ad alios quoſuis Iudices nullam paſſus eſt fieri prouocationem. Eamdem ſubmiſſionem profeſſus eſt, & Valentinianus Imperator, qui veniens ab oriente ad Heſperias partes mortuo Auxentio Arrianæ perfidię Magiſtro, qui Mediolanenſem Eccleſiam vt lupus dilaniauerat cum vellet Catholicum Deo ordinante conſecrari Epiſcopum, euocans Epiſcopos hæc ad eos loquutus eſt. Noſtis apertè Eruditi quippè diuinis eloquijs qualem oporteat eſſe Pontificem, & quod non deceat veſte ſolum, ſed etiam conuerſatione gubernare ſubiectos, & totius ſemetipſum imitatorem virtutis oſtendere, teſtemque doctrinæ conuerſationem bonam habere. Talem itaque in Pontificali inſtituite ſede, cui & nos, qui gubernamus Imperium, ſincerè noſtra capita ſummittamus, & eius monita, dum tanquam homines deliquerimus, neceſſaria velut curantis medicamenta ſuſcipiamus. Quinimò Imperator ne dum honorem, & reuerentiam Sacerdotibus exhibere debet, quemadmodum & prædicti Imperatores & verbis, & factis ſunt teſtati, & apertè monuit Gregorius Papa ad Mauritium Imperatorem ſcribens, & Innocentius ad Conſtantinum, ſed etiam velut Miniſter ijſdem adiutor, & defenſor ex ipſius Imperialis ordinis iure debet exiſtere, quemadmodum præfatus Imperator Valentinianus profeſſus eſt, & facto ipſo talem ſe

exhi-

exhibuit Mediolanenſi Epiſcopo Ambroſio. Quem & ſummi alij Imperatores, & Reges ſunt imitati, & præcipuè Imperator Iouinianus impij Iuliani ſucceſſor, qui cum imperium ſuſcepiſſet reuocandorum ab exilio Epiſcoporum, quos & Conſtantinus Arrianus, & Apoſtata Iulianus relegauerant, primam, eademque ſummam curam habuit, quibus lata lege conſuetudinem præbendorum frumentorum reddidit, quam inſtituerat Conſtantinus, & ſeruari prohibuerat Iulianus, præſertim Athanaſium Epiſcopum Alexandrinum mille tempeſtatum procellis, totidemque perſecutionum turbinibus exagitatum ab Arrianis, in amicitiam, & familiaritatem recepit, atque in Aegyptũ remiſit ad ſuam Eccleſiam moderandam, quæ diutius fuerat orbata, & viduata Paſtore. Carolus item Martellus a Gregorio III. Rom. Pont. rogatus, vt illi contra Luithprandum Regem Longobardorum auxilium ferret, per legatos egit, vt is infeſto Agmine Romanam prementem Vrbem ab obſidione diſceſſerit, & in gratiam cum Pontifice redierit. Cuius filius Pipinus paternæ virtutis Aemulus rogatu Stephani II. Summi Pontificis exercitum in Italiam aduerſus Aſtulphum pariter Longobardorum Regem Eccleſiaſticam ditionem vexantem, bis duxit, ipſumque ad reſtituendum quæcumque Eccleſiæ abſtulerat, compulit. Ab hac paterna virtute non degenerans Carolus Magnus, Adriani Primi Sum. Pont. aduerſam ſortem miſeratus a Deſiderio Rege Longobardorum grauiter oppreſſi, cum validiſſimo exercitu in Italiam profectus eſt, & Deſiderium bello ſuperatum, atque captum cum vxore, & filijs Leodium relegauit. Leonem itidem III. Sum. Pont. a ſeditioſis quibuſdam Vrbe expulſum idem in

Italiam

Italiā ſnora expeditione in ſuā ſedem reſtituit, ſumpto de
toniū [illegible], ac ſeditionum Auctoribus ſupplicio. Ludoui-
cus itē Iunior Ludouici Groſſi filius, ad quem velut ad Sa-
cerdotalis dignitatis Patronum confugerant B. Thomas
Archiepiſcopus Canthuarienſis ſua Sede indignè detur-
batus, & Alexander III. Sum. Pont. eodem ferè tēpore ab
improbis quibuſdā Vrbe, Italiaq; pulſus, Eccleſiæ patroci-
nium libenter ſuſcipiens, vtrumque eorum ſuæ Sedi cum
auctoritate reſtituit. Non defuit in noſtro hoc æuo exem-
plum priſco illi de Alexandro Magno erga Iaddum He-
bręorū Sacerdotem ſupra allato ſimile. Attila namq; Go-
thorū Rex cū ex Pannonia in Italiā facta eruptione Ro-
mam cum inſtructiſſimo exercitu peteret eā perditurus,
obuium habuit Leonē I. Sum. Pont. cum honeſto Eccle-
ſiaſticorum virorū cætu, qui eum admonuit ne in Vrbē
deſeuiret, aut armorum rabie debaccaretur, alioquin iram
Dei in ſe cōcitaſſet, quemadmodū Alaricus vnus ex ſupe
rioribus Gothorum Regibus, qui ſtatim Dei iudicio poſt
captam vrbem mortuus eſt, ipſe incunctanter Pontificis
monitis obtemperauit nec vltra verſus Romam profici-
ſci eſt auſus. Quam plures etiam ſummi Imperatores,
& Pharaonem, & Artaxerſem, Næemiam nedum ſunt
æmulati in habenda nedum perſonarum ſed etiam re-
rum ipſarum Clericorum ratione, ſed etiam longè vl-
tra proceſſerunt. Conſtantius namque, & Conſtans
Imperatores declararunt, quod in qualibet ciuitate,
in quolibet oppido, Vico, Caſtello, municipio quicum-
que voto Chriſtianæ Religionis meritum eximiæ, ſin-
gularisque virtutis omnibus intimauerit ſecuritate per-
petua potiatur. Imperatores item Gratianus, Valen-
tianus, & Theodoſius decreuerunt vniuerſos, quos con-
ſtite-

ſtiterit cuſtodes eccleſiarum eſſe, vel Sanctorum locorũ, ac religionis obſequijs deſeruire, nullius attentationis moleſtiam debere ſentire. Iuſtinianus pariter ſtatuit, quod res ad venerabiles Eccleſias, vel ad aliud tale Conſortium deſcendentes ex quacumque cauſa a lucratiuorum inſcriptionibus liberas eſſe, & immunes, lege ſcilicet; quæ ſuper huiuſmodi inſcriptionibus poſita eſt, in alijs quidem perſonis ſuum robur obtinente, in parte autem Eccleſiaſticæ, vel aliarum domuum; quæ huiuſmodi pijs conſortijs deputatæ ſunt, ſuum vigorem pietatis intuitu mitigante. Ludouicus etiam Imperator ordinauit, quod de Agro Eccleſiaſtico nullus quemquam Presbyterorum aliquem cenſum perſoluere cogeret, nec quiſquam cuiuslibet ordinis, aut dignitatis exinde quidquam ſubtraheret, aut redhibitionem quamcumque exigeret temporalem. Quod idem ſtatuit etiam Imperator Fridericus, grauibus inſuper conſtitutis pœnis in eos, qui ſub [illegible] prætextu in contrarium attent[illegible]. Et demum plurima alia huius generis decreta, tum rerum, tum perſonarum Clericorum venerationem, & reuerentiam reſpicientia videre eſt paſſim in legum voluminibus, quæ nimis profectò longum eſſet in medium afferre.

Conſtat itaque Sacerdotalem dignitatem in ſublimi ſemper apud quaslibet Nationes fuiſſe habitam honore, & ſupra quam dici poſſit plurimi factam, atque æſtimatam. Et proinde, vt ipſius decet inſtitutioné, cuiuſcumq; alteri humanæ longè ſemper præcelluiſſe, atque præcellere. Adeò vt cum D. Ambroſio rectè dici valeat, non poſſe eam vllis comparationibus adæquari; ſi enim vel Regum ipſorum fulgori compares, & Principum diademati longè erit inferius, quam ſi Plumbi metallum ad Auri ful-

ri ful-

ri fulgorem compares. Regum enim colla & Principum, Sacerdotum genibus ſubmittuntur eorumque dexteras exoſculantur. Id quod & Gelaſius Papa Anaſtaſio Imperatori inſinuauit, dum eum de Sacerdotibus ſic admonuit. Noſti inquit inter hęc ex illorum te pendere iudicio, non illos ad tuam redigi poſſe voluntatem; & Innocentius III. Imperatore Conſtantino, commonens quòd Reges, & Principes Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ſicut debent, reuerenter aſſurgunt, & eis iuxta ſe venerabilem ſedem aſſignant. Confirmauit & Diuus Gregorius, dum Sacerdotes Chriſti, Regum, & Principum omnium fidelium affirmauit iure debere cenſeri Patres, & Magiſtros, & tandem aptiſſimè demonſtrauit B. Epiſcopus Martinus qui vt Seuerus Sulpitius narrat, cum aliquando ad conuiuium Imperatoris Maximi cum vno ex Presbyteris ſuis rogatus acceſſiſſet, quo in conuiuio Conuiuæ aderant velut ad diem feſtum euocati ſummi, atque Illuſtres Viri, Præfectus, idemque Conſul Euodius, Comites duo ſumma poteſtate præditi fratres Regis, & patruus, Medius inter hos Martini Presbyter accubuerat, ipſe autem ſellula iuxta Regem poſita conſederat.

Ad medium ferè conuiuium, vt moris eſt, pateram Regi miniſter obtulit. Ille ſancto admodum Epiſcopo dari potius iubet, expectans, atque ambiens, vt ab illius dextera poculum ſumeret. Sed Martinus vbi ebibit, pateram Presbytero ſuo tradidit, nullum ſcilicet exiſtimans digniorem, qui poſt ſe prior biberet, nec integrum ſibi fore, ſi aut Regem, aut eos, qui a Rege erant proximi, prætuliſſet.

Et Sanctus Ambroſius, cum Theodoſius Imperator

in

in Presbyterio ſedere vellet, iuſſit eum arceri, quaſi tali loco indignum illum dijudicans.

Et Sanctus Io. Chriſoſthomus de Diaconis Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ in ipſa Vrbe Regia, in qua Imperator reſidebat, affirmare non dubitauit maiorem eos ipſis Imperatoribus habere poteſtatem, ſic enim illos alloquitur. Si Dux quiſpiam, ſi Conſul ipſe, ſi is, qui diademate coronatur, indignè adeat, cohibe, & coerce, maiorem tu illo habes poteſtatem.

Quorum omnium optima ab Illuſtri quodam Auctore ſubnectitur ratio, nempe quia Sacerdotes cœleſtia, Reges verò terrena diſponunt, Reges in corpora exercent Imperium, Sacerdotes in animas, etiam Regum ipſorum, qui proinde in ijs, quæ Dei ſunt, & ad animæ ſpectant curam ſe Sacerdotibus ſubijciunt, & caput inclinant, & genuflectunt, & benedictionem, Sacramentorumque communionem recipiunt. Quanto igitur diuina terrenis, ſacra prophanis, ſpiritus Carni dignitate præſtat, tanto Sacerdotalis functio Regiæ, ſiue Imperiali maieſtati eſt anteferenda.

Sed vt iam aliquid amplius, & magnificentius dicatur, adeò ſunt ſupra humanum ſtatum elati Sacerdotes, vt Angelicæ etiam ſublimitati exæquentur, & Angelorum nomine ſæpius in ſacris literis cohoneſtentur, ſicuti & apud Malachiam, vbi dicit. Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirunt ex ore eius, quia Angelus eſt Domini Exercituum. Et apud Diuum Ioannem dum ad Aſiæ Epiſcopos Apocalypſim ſcribens, Angelos eos nominat.

Et ſæpe alibi. Sed quid mirum, cum nedum Angelicam ſublimitatem exæquent, ſed etiam, quis credat,

ſatis

aut ſatis benè percipiat? & ſuperant, & tranſcendunt; Vnicum ſed validum admodum, & fidum affero D. Auguſtini teſtimonium, dicentis, o Sacerdotes attendite, maior eſt dignitas vobis collata, quam Angelis, qui adorant quod vos conficitis, nec ipſi conficere poſſunt. O Altitudo ſapientiæ Dei, o ineffabilis clementia Saluatoris, quod datum non eſt Angelis, conceſſum eſt homini. Sacerdos hoc Sacramentum admirabile conficit, Angelus ſibi quaſi famulus aſſiſtit.

Quod itaq; venerabilius, quid glorioſius, quid inſignius excogitari poteſt Clericorum ſorte, Clericorum electione? vel quæ omnes omnium dignitates vna eorum dignitas eſt amplexa, & diuinæ Maieſtati valdè proxima eſt facta, atq; adeò proxima, vt & ipſius Dei, vt ex multis ſacrę ſcripturę locis clariſſimè liquet, filij adoptionis nomen, & nihil in terris apud homines, nihil in Cęlis apud Angelos dignius, aut excellentius reperiri queat, adeò vt neceſſariò cum Regio illo celeberrimo vate concludendum videatur, Nimis honorificati ſunt amici tui Deus, nimis confortatus eſt Principatus eorum.

DIXI.

z

-1158.16

999627.34

1158·16